

Qui era Josep Maria Badia i Sobrevias: repàs a la vida del batlle executat fa 79 anys

Durant el procés en el què se'l va condemnar no va presentar-se cap prova, van ser suficients la paraula i les declaracions dels denunciants contra l'acusat

Josep Maria Badia i Sobrevias. | Cedida

Josep Maria Badia i Sobrevias neix a l'Espunyola, a la casa El Salt del Colom, en el si d'una família benestant. En una casa que havia passat de generació en generació. És el mitjà de tres germans. En aquests anys, és tradició que l'hereu d'una família de pagesos propietaris estudiï per advocat. Com que la més gran dels tres germans és una noia, a ell el faran hereu i estudia dret. Anys més tard, es trasllada a Berga juntament amb la seva esposa Maria. Viuen a la plaça de la Creu, número tres.

El març de 1931 li proposen presentar-se a l'alcaldia de Berga. La proposta li arriba des d'un partit que ha nascut fa molt poc: Esquerra Republicana de Catalunya. Busquen algú de prestigi i, malgrat no considerar-se polític, accepta.

Els partits republicans -contra tot pronòstic- guanyen pràcticament arreu de Catalunya, i també a les capitals espanyoles. El 14 d'abril es declara la República Espanyola a Madrid i, alhora, la República Catalana a Barcelona. Les conspiracions contra la República són constants des del

primer moment.

L'Ajuntament de Berga dona suport incondicional a la República catalana. Una República que no fructifica, perquè s'arriba a un pacte amb Madrid per un estatut d'autonomia.

Els anys d'alcaldia no són un camí de roses. La gestió del dia a dia no és fàcil i menys en temps tant convulsos. Desgastat després de gairebé tres anys molt durs, decideix no presentar-se a la reelecció. A les següents eleccions, les del 34, Esquerra Republicana de Catalunya, amb Joan Illa al capdavant, obté la majoria.

El mateix 1934, Josep Maria Badia i la seva esposa Maria tenen el seu primer i únic fill, en Josep.

Políticament, la situació segueix molt complicada. Una de les conseqüències dels fets del 6 d'octubre, quan el President Lluís Companys declara l'Estat Català, és l'empresonament del govern de Catalunya. A Berga, part del consistori també és empresonat. No podran tornar a formar part de l'ajuntament fins al 17 de febrer de 1936. Cinc mesos després, esclata la Guerra Civil.

El notari titular de Berga, Eulalio Sánchez, fuig tot just començat el conflicte. Li ofereixen la plaça vacant de la notaria a Josep Maria Badia. Ell accepta el càrrec que, anys més tard, marcarà el seu destí. A finals del 38, la derrota republicana és clara i imminent. Els amics de Badia l'aconsellen que se'n vagi a l'exili, ja que temen que la maquinària repressiva franquista li faci pagar els seus anys d'alcalde republicà. Ell, convençut que no havia fet res dolent, es queda.

Tot just disset dies després de l'entrada de les tropes franquistes a la capital berguedana, Badia és detingut a casa seva i portat a la presó de Berga.

Acusat sense proves

Juntament amb el notari, tres persones més declaren contra ell. Les acusacions vers la seva persona: usurpació de càrrec públic (el notari), dues de desordres durant les eleccions i, la més greu, inducció a l'assassinat. Del que se l'acusa és de no haver fet res per impedir determinats fets quan va ser alcalde.

No es presenta cap prova, són suficients la paraula i les declaracions dels denunciants contra l'acusat. Josep Maria Badia i Sobrevias és traslladat a la presó Model de Barcelona i, el 21 de març, se celebra el consell de guerra sumaríssim a Montjuïc contra ell i quatre persones més. No dura ni una hora.

Josep Maria Badia és assassinat a l'edat de 45 anys. El seu cos és enterrat al cementiri de Montjuïc, en una fosa comuna, a una zona anomenada la Pedrera. Dos anys després, la seva vídua demana una sol·licitud d'empara al mateix règim que va afusellar-lo, perquè ella i el seu fill no quedessin desemparats i en la misèria. Moltes esposes i membres de les famílies d'assassinats pel règim franquista són estigmatitzats: sotmesos a l'ostracisme, a tot tipus de traves i a humiliacions durant la llarga dictadura.

Transcripció literal de la sentència del consell de guerra sumaríssim d'urgència:

"José María Badia Sobrevias, hijo de Modesto y Francisca, de 45 años, natural de Verga (sic.), de profesión abogado y estado casado; destacado dirigente de Ezquerra (sic) Republicana de Cataluña, en la villa de Verga (sic), de la que fue alcalde en diferentes ocasiones, manifestándose en las mismas decidido partidario de las doctrinas separatistas. Actúa en las elecciones municipales del 34, en las que se maltrata a unas religiosas, llegando incluso a lesionarlas, sin que el procesado hiciera nada para impedirlo. En las elecciones del 36 actúa también a favor del Frente Popular llegando incluso a arrancar de las manos las candidaturas

que él creía contrarias al Frente Popular. Al iniciarse el Movimiento revolucionario, sin llegar a ostentar cargos directivos en el Comité, actúa en la sombra, siendo considerazado por todo el pueblo como asesor del mismo y responsable moral de los asesinatos allí cometidos y otros desmanes ya que era la persona más destacada de Esquerra Republicana de Cataluña. Entre los asesinatos figura el Sr. Francisco de A. Santandreu, enemigo personal del procesado. Más adelante, desempeñó el cargo de positario de fondos municipales y Notario, a ninguno de los cuales tenía derecho.

Fallamos a que debemos condenar y condenamos a los procesados ANTONIO TARRÉS BARNIOL y JOSE MARIA BADIA SOBREVIAS a la pena de MUERTE, a los también procesados ANGEL GUIXE NOGUERA y ANGEL PROS SOLER a la pena de reclusión perpetua, y finalmente al procesado JOSE FELIPO CASALS a la pena de veinte años de reclusión temporal".

Portada de la sentència del consell de guerra sumaríssim a Josep Maria Badia i Sobrevias. Foto: Cedida

Element destacad de izquierdas, intervenia en las elecciones en favor siempre de las candidaturas de izquierda. Fue de los primeros que al iniciarse el movimiento revolucionario, empujó las armas en contra del Movimiento Nacional, formando parte de las partidas de milicianos que se dedicaban a la detención de las personas de orden, interviniendo en el intento de captura, que en un momento se verificó en la forma que se relata anteriormente y además se presenta en la finca llamada Ribera de Capolat, tratando de detener al sacerdote D. Juan Armengou, y aunque de momento lograron detenerlo, apareció más tarde asesinado en el cementerio de Ciruelles, si bien este último hecho no aparece comprobada la actuación del procesado.

5.- JOSE FELIPE CASALS, hijo de Jaime y Mercedes de 52 años, natural y vecino de Verga de profesión viajante y de estado casado, miembro de Esquerda republicana de Cataluña, desde mucho antes del Movimiento Nacional al surgir éste se convirtió en organizador de las llamadas milicias antifascistas. Desempeñó el cargo de escribiente en el Comité revolucionario y más tarde fue delegado de la Generalitat en el Comité de Control de la fábrica de Alcoholes de Manresa.

HECHOS PROBADOS

CONSIDERANDO.- Que los hechos que se relatan anteriormente y que el Consejo declaró probados, constituyen actos delictivos de rebelión militar, previstos en el artículo 237 y penados en el párrafo segundo del 238, ambos del Código de Justicia Militar, de cuyo delito son responsables en concepto de autores, los procesados señalados con los números 1, 2, 3, y 4 en el Resultado de hechos probados; y otro de auxilio para cometer la rebelión militar, que define y pena el artículo 240 del mencionado Código legal, y del que es responsable en tal concepto de autor el procesado citado con el número 5 del expresado Resultado de hechos probados.

CONSIDERANDO: Que el Consejo, haciendo uso de la facultad que le confieren los artículos 172 y 173 del Código de Justicia Militar, estima justo imponer la pena en su máxima extensión a los procesados que se señalan con los números 1, 2 y 3 del mencionado Resultado de hechos probados, y a los demás procesados en la extensión que en el fallo se señala.

CONSIDERANDO: Que toda persona responsable criminalmente de un delito es también civilmente y que cuando éste permita la naturaleza de la pena impuesta, es de abona la totalidad de la prisión preventiva sufrida.

Vistos los artículos citados y demás de general aplicación FALLAMOS que debemos condenar y condenamos a los procesados ANTONIO TARRÉS BARRIOL y JOSE MARIA BADIA SOBREVIAS, a la pena de MUERTE, a los también procesados ANGEL GUIXÉ NOGUERA y ANGEL FROS SOLER, a la pena de ROT LUSION PERPETUA, y finalmente al procesado JOSE FELIPE CASALS, a la pena de VEINTE AÑOS DE RECLUSION TEMPORAL, a todos ellos con las accesorias correspondientes y además de abona a los condenados a penas privativas de libertad la totalidad de la prisión preventiva sufrida. Para las responsabilidades civiles se estará a lo dispuesto en la Ley de Responsabilidades Políticas de 9 de febrero del corriente año.

Así por esta nuestra sentencia lo pronunciamos mandamos y firmamos.

Así se decretó

Antonio Tarrés Barriol *Jose Maria Badia Sobrevias*
Angel Guixé Noguera *Angel Fros Soler*
Jose Felipe Casals

Sentència del consell de guerra que va condemnar el batlle. Foto: Cedida